

Популизам је идеологија која претпоставља да ставови једног јединог политичара (или покрета) у потпуности изражавају тежње и интересе читавог народа. Тај политичар не заснива своју «супериорност» на одређеној идеологији, или на основу резултата неких логичких операција, већ се једноставно самопроглашава за јединог истинског представника народа. Он је аутентични глас свог народа, кога брани од корумпиране елите, тајкуна, иностраних обавештајних служби, унутрашњих и спољних непријатеља.

У сваком апсурдном размишљању има зрно истине. Нема савременог друштва које није на удару разних штетних утицаја, како изнутра тако и извана. Тврдити да представничка демократија нема мана, да у свету постоје само пријатељи, као и да домаћи моћници нису у искушењу да приватизују државу и ставе је у функцију својих интереса - било би наивно и бесмислено. Међутим, популиста нема одговор на једно једноставно питање: зашто је баш он богом дан да брани и оличава народ, док су сви остали политички актери нелегитимни, недорасли и недобронамерни?

У недостатку аргумената и доказа који сведоче у прилог његове супериорности у односу на политичке ривале, главни задатак сваког популисте биће да те ривале делегитимише, представљајући их или као пуко средство неких ненародних налогодаваца (тајкуна, странца и сл.), или као карактерно недостојне (лењи, глупи, необразовани). Насупрот тако окарактерисаној опозицији, популиста је прегалац, жртвоватељ, начитан. У апсурднијим варијантама, у скупштини се читају се оцене из индекса, а пред медијима се министрима поклањају књиге из личне библиотеке.

Што је већи контраст, то је легитимитет популисте јачи, а самим тим и маневарски простор да се свим средствима обрачунава са политичким такмацима. Имајући ово у виду, популиста ће већину свога времена и енергије посветити продубљивању јаза између себе и «других», тако што ће, са једне стране, градити култ сопствене личности (драмске паузе у наступима, поређења са Титом, хвалоспиви подређених), а, са друге стране, опозицију представљати као «непријатеље народа». Ако опозиционари нису представници (једног дела) народа, већ народни непријатељи, онда су сва средства у борби против њих дозвољена. Прави популиста ће зато подстицати тензије у друштву и поларизацију.

Свако стављање у исту раван са политичким неистомишљеницима је искључено, јер само он представља народ и то ничим не сме бити оспоравано. Зато ће «унутрашњи дијалози» да се воде преко његових сарадника, док ће он, као краљ Соломон, обзнанити једина права и унапред позната решења, на самом крају. Избегаваће ТВ дуеле, јер у њима нема драмских пауза, само противаргумента - који потенцијално могу бити и јачи од његових. Политички ривали ће бити изгнани из медија, јер немају довољан кредибилитет да би претендовали на представљање народа. Једини прави представник народа јесте - он.

Неко ће рећи, зашто онда популиста не укине изборе, односно како успева да побеђује на тим изборима? Популиста верује да избори служе да додатно «оснаже» његов мандат, као и да званично верификују оно што је унапред позната народна воља. Будући да је то циљ избора, а не равноправна утакмица различитих идеја и програма, изборни услови не морају бити савршени. Управо супротно. Како не би «мангупи из опозиције» искривили унапред познату народно вољу, чине се максимални напори да се степен слободне воље грађана смањи. У «фасадној демократији», слободан избор се сужава уклањањем политичких алтернатива из видокруга, економским уценама, културом страха и свим другим средствима о којима сам у овој рубрици већ писао.

Како се борити против популисте и популизма, под тим околностима? Три су средства.

Прво јесте да се опозиција избори за фер и поштене изборне услове, као и да не пристаје на учествовање у изборном процесу, уколико се не задовољи њихов елементарни минимум.

Друго је да опозиција мобилише апстиненте и резигниране грађане. Популисти заправо

делују као «старатељи» пасивизираног народа, који намерно шире осећај немоћи и предаје: сви су исти, ништа се не може променити, да су карте већ подељене. На опозицији је да формулише јасну алтернативу и да обавезно на изборима наступи - то је моје мишљење - у заједничком фронту. Под оваквим околностима и у «фасадној демократији», све програмске разлике су мање важне од опстанка државе и народа.

Треће средство јесте да опозиција аргументовано и рационално објасни присталицама позиције да је популизам непродуктиван и штетан начин владања, који ће све - осим мале мањине на власти- учинити сиромашнијим и мање независним. Да је логика «боље врабац у руци, него голуб на грани» погрешна, јер на крају нећемо имати ни једно ни друго. Систем у коме нема такмичења, меритократије, слободне утакмице идеја, сучељавања - осуђен је на пропаст. На опозицији је да увери већину да промени правац воза, пре него што он неизоставно удари у зид.

Потпредседник Народне странке

(Народна странка)